

**TARBIYA – YOSHLAR IJTIMOYIY-SIYOSIY FAOLLIGINI OSHIRISHNING
MUHIM OMILI SIFATIDA**

Avazova Xushro‘ybibi Kamoltdin qizi

Nizomiy nomidagi O‘zMPU Tarix fakulteti “Milliy g‘oya, ma’naviyat asoslari va huquq ta’limi” yo‘nalishi 3-bosqich talabasi

Annotasiya: *Ushbu maqola talim tizimi bilan birgalikda tarbiyani ham takomillashtirish orqali yoshlar faolligini oshirish, bu borada yuzaga kelayotgan muammolar va dolzarb vazifalarga bag‘ishlangan.*

Kalit so‘zlar: *Ta’lim tizimi, yoshlar, tarbiya, tarbiyaviy jarayonlar shaxsning ijtimoiylashuvi, yoshlarning ijtimoiy-siyosiy faolligini oshirish, Yoshlar ishlari agentligi.*

**КВОСПИТАНИЕ-КАК ВАЖНЫЙ ФАКТОР ПОВЫШЕНИЯ
СОЦИАЛЬНО-ПОЛИТИЧЕСКОЙ АКТИВНОСТИ МОЛОДЕЖИ**

Аннотация: *Данная статья посвящена повышению активности молодежи за счет совершенствования воспитания вместе с системой образования, возникающим в связи с этим проблемам и актуальным задачам.*

Ключевые слова: *Система образования, молодежь, социализация личности, повышение общественно-политической активности молодежи, поддержка молодежи, Агентство по делам молодежи.*

**QUALITY EDUCATION AND UPBRINGING ARE AN IMPORTANT
FACTOR IN INCREASING THE SOCIO-POLITICAL ACTIVITY OF YOUNG
PEOPLE**

Annotation. *This article is devoted to increasing youth activity through improving the education system, problems and current tasks in this direction.*

Key words: *Education system, youth, socialization of the individual, increasing the socio-political activity of youth, support for youth, Agency for Youth Affairs.*

Zamonaviy globallashtirish davrida yosh avlodni zamon talablari asosida o‘qitish hamda salohiyatli pedagog kadrlarni tarbiyalab voyaga yetkazish katta kuch talab etmoqda. Birinchi navbatda, maktab va maktabgacha ta’lim tizimida ta’lim jarayoniga e’tibor berish ushbu jarayon orqali har bir ta’lim bilan bog‘liq bo‘lgan natijalarni yaxshilanishi uchun kerakli sharoitlarni yaratish muhimdir. Ma’lumki, ta’lim jarayon sifatida bilimlar, ko‘nikma va malakalarning ma’lum yig‘indisini, faoliyat va munosabatlarning tegishli tajribasini o‘zlashtirishga qaratilgan maxsus ishlarning tashkil qilinishidir.

Ta’lim tizim sifatida davlat muassasalari va boshqarish organlarining majmuasi bo‘lib, ular doirasida insonni tarbiyalash jarayoni amalga oshiriladi. Shu o‘rinda, ta’lim bir

tarafdan tarbiyalash jarayonini, ikkinchi tarafdan o‘qitish jarayonini ham ifodalaydi. Yosh avlod haqida gap borar ekan, shaxsning kamol topishi, o‘zni anglash va o‘zini ko‘rsatish masalalari birinchi o‘rinda turadi. Ta‘lim tizimida shaxsning ijtimoiylashuvi, kasbni egallashi va moslashuvi jarayonlarini maqsadga muvofiq tashkil etilishi kerak. Bugungi kunda har bir xalqning faqat o‘z milliy madaniyati asosida o‘qishi va tarbiyalanishi yetarli emasligi, u jahon madaniyati boyligini ham anglashi zarurligi to‘g‘risidagi fikrlar tasdiqlanmoqda, negaki zamon rivojlanib har soatda turli o‘zgarishlar sodir bo‘lmoqda.

Bir so‘z bilan aytganda, bilimdon kishilarni tarbiyalash emas balki tanqidiy fikr yuritadigan ijodkor kishilarni kamolga yetkazish vazifasi olg‘a surilmoqda. Negaki eng muhim masalalarni hal qila bilish, har qanday ishga ijodiy yondashish kabi xislatlar muhim darajani belgilamoqda. Avvalgi vaqtlarda yoshlarni axborotlardan xabardor qilgan bo‘lsak, endi ularga hayotni o‘zgartirish, uni yaxshi tomonga burish ko‘nikmalari va qobiliyatlarini shakllantirishga jiddiy ahamiyat berish zarur ekanligi haqida darslar o‘tilmoqda. Eng muhimi, barcha tarbiyaviy jarayonni inson omila qaratishdir. Ta‘lim insonlarni bilimlar bilan qurollantiribgina qolmasligi, balki uni shaxs sifatida kamol toptirishi va takomillashtirishi ham kerak. Boshqacha aytganda, jamiyatda ta‘limni insonparvarlashtirish g‘oyalari keng targ‘ib qilinmoqda. Eng muhim vazifa ham ta‘lim mazmunida insonparvarlikni aks etirishdir. Xususan, 1991 yilda davlat xalq manfaatlarini ko‘zlab, “O‘zbekiston Respublikasining davlat mustaqilligi asoslari to‘g‘risida”gi qonunga asoslanib, respublika yoshlarning ijtimoiy hamda ma‘naviy kamol topishi uchun shart-sharoit yaratib berish maqsadida Qonuni qabul qilingan. Ushbu qonunning 1-moddasidayoq qonunning mazmun va mohiyati to‘laligicha o‘z ifodasini topgan: “Yoshlarga oid siyosat O‘zbekiston Respublikasi davlat faoliyatining ustivor yo‘nalishi bo‘lib, uning maqsadi yoshlarning ijtimoiy shakllanishi va kamol topishi, ijodiy iqtidori jamiyat manfaatlarini yo‘lida imkoni boricha to‘la-to‘kis ro‘yobga chiqishi uchun ijtimoiy iqtisodiy, huquqiy, tashkiliy jihatdan shart-sharoit yaratish hamda ularni kafolatlashdan iboratdir” deya alohida yozilgan. Ushbu siyosatning uzviy tarkibiy qismi sifatida O‘zbekiston Respublikasi “Ta‘lim to‘g‘risida”gi Qonunining qabul qilinishi ham o‘rinli, negaki ushbu qonun mazmunida barkamol shaxs va malakali mutaxassisni tarbiyalab voyaga yetkazish jarayonining mohiyati to‘laqonli ochib berilgan. Malakali kadrlar tayyorlash jarayonining har bir bosqichi o‘zida ta‘lim jarayonini samarali tashkil etish, uni yuqori bosqichlarga ko‘tarish, shu bilan birga jahon ta‘limi darajasiga yetkazish borasida muayyan vazifalarni amalga oshirishi lozim. Mamlakatimizda amalga oshirilayotgan keng ko‘lamli islohotlarda yoshlarning faol ishtirokini ta‘minlash, yuksak ma‘naviyatli, mustaqil va erkin fikrlaydigan, zamonaviy ilm-fan yutuqlarini puxta o‘zlashtirgan har tomonlama sog‘lom va barkamol avlodni voyaga yetkazishga qaratilgan yoshlarga oid davlat siyosatini izchil amalga oshirish maqsadida, davlat va jamoat tashkilotlarining takliflarini inobatga olib 2019-yilda O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “O‘zbekiston Respublikasida yoshlarga oid davlat siyosatini amalga oshirishga qaratilgan qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi PQ-2124-sonli Qarori qabul qilindi. Ushbu qarorda milliy g‘oya va ma‘naviyatga doir fanlar orqali yoshlarda ijtimoiy-siyosiy faollikni tarbiyalash istiqbollari, yoshlarni ijtimoiy-iqtisodiy va

siyosiy-ma’naviy sohalaridagi mavqeini kuchaytirish kabi Yangi O‘zbekistonni barpo etishdagi dolzarb vazifalar belgilangan. Bu jarayonda davlat hokimiyati, boshqaruv organlari, yoshlar tashkilotlarining samarali faoliyatlarini tashkil etilishi, yoshlarni qo‘llab quvvatlashda, ularning huquq va erkinliklarini himoya qilish kafolatlarini ta’minlashda qonun chiqaruvchi Oliy Majlis o‘rni bugungi kunda juda kata ekanligi ham qarorda o‘z o‘rnini egallagan. Uning qoshida “Yoshlar Parlamenti” tashkil etilishi ham ularga bo‘lgan diqqatni yorqin misolidir. Oliy Majlisning Qonunchilik palatasi deputatlari, Senat a’zolari xalqaro maydonda yoshlar manfaatini ifoda etishda ham faol ishtirok etib kelishmoqda. Parlamentdagi ushbu ijobiy o‘zgarishlar taniqli siyosatchilar bilan tashqi aloqalarni yo‘lga qo‘yishda yordam beradi. Xususan, dunyo aholisining yarmidan ko‘pini 30 yoshgacha bo‘lgan insonlar tashkil etsa-da, butun dunyo bo‘yicha yosh deputatlarning ulushi 2,6 foizga ham yetmas ekanligini, O‘zbekistonda esa bu ko‘rsatkich 6 foizni tashkil etishi ijobiy ta’kidlandi. Aytish joizki, davlatimiz yoshlar masalasini strategik vazifa sifatida barcha islohotlarda nazarda tutadi. Chunki ular jamiyatimizda 63 foizini tashkil etadi. Dunyoda ham ular bilan bog‘liq muammolar kam emas. Shuning uchun ham davlatimiz rahbari jahon minbarlarida hamisha yoshlar masalasiga doir fikrlar bildiradi.

Jumladan, 2017-yilning 19-sentyabrida O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti BMT Bosh Assambleyasida yoshlar huquqlarini ishonchli himoya qiluvchi mexanizmni tashkil etishda BMTning “Yoshlar huquqlari to‘g‘risida”gi xalqaro Konvensiyasini ishlab chiqish va qabul qilish tashabbusini oldinga surdi. Ushbu g‘oya jahon hamjamiyati tomonidan dolzarb masala sifatida qabul qilinib, qo‘llab quvvatlandi. Shuningdek, joriy yilning 22-fevral kuni Prezident Shavkat Mirziyoyev tomonidan BMTning Inson huquqlari bo‘yicha kengashining 46-sessiyasidagi nutqida Yoshlar huquqlari bo‘yicha maxsus ma’ruzachi institutini ta’ sis etish taklifi bildirildi. U ham ma’qullandi. Yana bir muhim tashabbus, “Markaziy va Janubiy Osiyo: mintaqaviy o‘zaro bog‘liqlik. Tahdidlar va imkoniyatlar” mavzusidagi xalqaro konferensiyada O‘zbekiston davlati tomonidan Yoshlar masalasida samarali hamkorlikni yo‘lga qo‘yish maqsadida doimiy faoliyat yuritadigan Markaziy va Janubiy Osiyo mamlakatlari Yoshlari kengashini tuzish tashabbusi ilgari surildi. Bunday tashabbuslarning surilganligi bejiz emas. Barcha islohotlar negizida qonuniy sharoitlar bo‘lishi lozim negaki mamlakatimizda yoshlarni huquq va manfaatlarini himoya qilish, ularga zarur shart-sharoitlar va imkoniyatlarni yaratish borasida mustahkam huquqiy baza mavjud. U yildan yilga zamon talablariga mos ravishda takomillashtirib borilmoqda. Xususan, bugungacha parlament tomonidan yoshlarga oid 50 dan ortiq qonunlar qabul qilingan bo‘lib, 40 dan ortiq xalqaro huquqiy hujjatlar ratifikasiya qilingan. Ushbu qabul qilingan hujjatlarning sifatli ijrosi ustidan muntazam ta’sirchan parlament nazorati o‘rnatilgan.

Hozirgi paytda shaxsning ijtimoiy-siyosiy faolligini boshqarish XXI asrdagi eng dolzarb muammolardan biri bo‘lib, bu esa ijtimoiy-siyosiy jarayonlarda inson omilining oshishi bilan izohlanadi. Insonda liderlikka erishish, muvaffaqiyatga intilish, o‘z atrofidagilarga tan oldirish kabi shaxsiy sifatlar siyosiy jarayonlarning borishiga ham o‘z ta’sirini ko‘rsatishi tabiiydir. O‘zbekiston Respublikasi Yoshlar ishlari agentligi, Oliy Majlis

25-Mart, 2026-yil

palatalari huzurida Yoshlar parlamentlari, O‘zbekiston Respublikasi Innovatsion rivojlanish vazirligi qoshida Yoshlar akademiyasi tashkil qilindi. Bularni tashkil etishdan asosiy maqsad yosh avlodning sog‘lom o‘sishi, sifatli ta‘lim olishi va barkamol shaxs bo‘lib voyaga yetishini ta‘minlash, shuningdek, yoshlarning madaniyat, san‘at, sport, axborot texnologiyalari va kitob o‘qishga bo‘lgan qiziqishini har tomonlama qo‘llab-quvvatlashga qaratilgan. Yurtimizda tashkil etilayotgan yangi davlat va nodavlat maktabgacha ta‘lim tashkilotlari, umumta‘lim maktablari, oliy o‘quv yurtlari, nufuzli xorijiy universitetlarning filiallari, zamonaviy ITparklar, madaniyat muassasalari va sport inshootlari, mutlaqo yangi namunadagi ta‘lim maskanlari – Prezident maktablari, Temurbeklar maktabi, Ijod maktablari bugungi globallashuv sharoitida raqobatga qodir bo‘lgan yetuk kadrlarning yangi avlodini tarbiyalashga xizmat qilmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Yoshlar oid davlat siyosati to‘g‘risida// O‘zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to‘plami, 2016-y.
2. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarori. 2022-2023-yillarda O‘zbekiston Respublikasida yoshlarga oid davlat siyosatini amalga oshirish dasturini tasdiqlash to‘g‘risida.